Болдескул Є. О.,*асистент кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

МОДЕЛЬ ТРАДИЦІЙНИХ РОДИННИХ СТОСУНКІВ ТА ЇХ ОБ'ЄКТИВАЦІЯ В КОРЕЙСЬКИХ КАЗКАХ ПРО ДУРНІВ

Анотація. У статті розглядається система корейських традиційних родинних стосунків та її об'єктивація в корейських народних казках про дурнів.

Проаналізовано сюжети казок про дурних чоловіків, жінок і братів, показано стосунки між старшими та молодшими членами корейської родини.

Визначено, що крізь призму казок про дурнів можна побачити традиційний патріархальний уклад корейської родини, традиції та звичаї, а також їх порушення головними героями казок – дурнями.

Продemonстровано особливості чоловічих та жіночих персонажів-дурнів і різноманітні помилки, яких вони припускаються в родині, за що наражаються на засудження оточення.

Аналізуючи найтипівші сюжети, у яких відбито традицію родинних стосунків, можна помітити вплив конфуціанства на корейську культуру, який полягає в тому, що цій культурі властиве шанобливе ставлення до старших, особливо до батьків.

Конфуціанська система посідає важливе місце в корейській традиційній системі цінностей. Головними там є патріархальність та дотримання ієрархії між старшими і молодшими членами родини: діти підкорюються батькам, жінка – чоловікові, у сімейному житті стосунки батьків і дітей є важливішими за стосунки між подружжям. Це продемонстровано в різноманітних казкових сюжетах про випробування молодят перед старшим поколінням.

Якщо порівнювати казки, де головними героями виступають чоловіки, з казками, де головні герої – жінки, то щодо чоловіків упор робиться на соціальний статус чоловіка, обов'язки перед родиною та моральні якості. У жінок же звертається увага на їхню роль у домі та родині, успішне ведення домашнього господарства та дотримання правил і норм поведінки. Загальною характеристикою молодих жінок є їхня відносна безправність.

У казках про дурних братів демонструється порушення конфуціанських норм і правил, а також, коли дурнем виступає старший брат, неспроможність старшого сина виконувати обов'язки глави сім'ї, піклуватись про батьків та молодших членів родини.

Дурні в казках є порушниками соціальних норм і викликають сміх у слухачів або читачів казок, а казки про дурнів є важливою частиною корейської сміхової культури.

Ключові слова: корейський фольклор, корейські народні казки, казки про дурнів, родинні стосунки, етнокультура, конфуціанство.

Постановка проблеми. У статті розглядається система корейських традиційних родинних стосунків та її об'єктивація в корейських народних казках про дурнів. Матеріалом для дослідження слугували анекдотичні казки про дурнів із 12-том-

ного зібрання корейського фольклору «Корейська усна народна проза» («한국구전설화») за редакцією Ім Сокче (임석제) [11].

Продemonстровано, що сюжети про родинні стосунки, особливо стосунки старших та молодших членів сім'ї, є типовими для відповідного жанру фольклорної прози. Крізь призму казок про дурнів можна побачити традиційний патріархальний уклад корейської родини, традиції та звичаї, а також їх порушення головними героями казок – дурнями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Найповніше комплексне дослідження казок про дурнів можна побачити в роботах Лі Ганьоп (이강엽) «Казки про дурнів, справжній сенс їхнього сміху» («바보이야기, 그웃음의 참뜻») (1998 р.) [9] і «У пошуках сенсу і сміху в казках про дурнів» («바보설화의 웃음과 의미 탐색») (2011 р.) [10], а також у монографії Кім Боксун (김복순) «Казки про дурнів і сміх: поетика сміху дурнів» («바보이야기 와 웃음: 바보의 웃음 시학») (2009 р.) [8].

Сімейні стосунки в казках про дурнів також досліджували Сін Йону (신연우), Чхве Гимім (최금임), Чон Сонхі (정선희), Чан Чжонсун (장정순), Пе Чжонмін (배정민), Чон Йонрім (전영림), Чхве Мійон (최미영), О Чжувон (오주원).

Метою статті є здійснення аналізу об'єктивації типових ознак корейських родинних стосунків і сімейних традицій у текстах корейських народних казок, насамперед казок про дурнів.

Виклад основного матеріалу. У зібранні корейського фольклору «Корейська усна народна проза» («한국구전설화») за редакцією Ім Сокче (임석제) приблизно 350 казок становлять казки про дурнів, з яких майже половина – казки про родинні стосунки.

У більшості казок фігурують чоловічі персонажі, а казки про дурних наречених, чоловіків і зятів можна об'єднати в одну групу, тому що в більшості казок героя називають *바보신랑*, що в перекладі з корейської може означати і «дурний наречений», і «дурний чоловік», і часто в таких казках фігурують молодята, «новоспечені чоловіки», а дія відбувається в будинку тестя і тещі, тому герой казки водночас виступає і в ролі зятя. Іноді в казках його так і називають – *바보사위* – «Дурний зять» («바보신랑» (Зять-дурень), «미련한신랑» (Дурний зять), «망신 당한신랑» (Зганьблений наречений), «미움받는사위» (Нелюбий зять), «무식한사위의시» (Вірші зятя-невіглахи) тощо). У казках цього типу важливою є здатність чоловіка погодувати сім'ю, його функція, як чоловіка та глави сім'ї.

Також існує багато казок про дурних дружин, але підкреслюється саме їхня роль як невістки. У більшості казок героїню називають «며느리» – «невістка», зрідка «신부» та «각시» – «наречена, молодиця». Іноді їх називають ще «우부» («愚婦»), «우처» («愚妻») – «дурна дружина» і трохи грубуватим словом «마누라» – «жінка». Багато сюжетів присвячені жінкам,

які нещодавно одружилися та стали невістками: “신부” («Наречена»), “바보각시” («Дурна наречена»), “며느리방귀” («Гази невістки»), “며느리의말대꾸” («Заперечення невістки»), “며느리의문안인사” («Вітання невістки до старших»), “미련한며느리” («Дурна невістка»), “우부” («Дурна дружина»), “밤안먹는마누라” («Жінка, яка не їла») тощо.

Незаміжні дівчата – 처녀 і хлопці – 총각, або ж молодята – основний сюжет еротичних казок. Іноді корейські фольклористи виносять їх в окрему групу. Основна їхня ознака – брак досвіду в інтимних стосунках. Особливе місце тут посідають незаймані дівчата (“처녀병고치기” («Лікування дівочої хвороби»), “처녀속병을고쳐준소금장수총각” («Молодий продавець солі, що вилікував дівчині внутрішню хворобу»), “어린신랑의실수” («Помилка малого нареченого») тощо).

У казках про дурних братів дурнем частіше виявляється старший брат – 바보형, 愚兄 (우형), і тільки в невеликій кількості казок героєм виступає дурний молодший брат – “미련한아우”, “愚弟 (우제)” (“바보형” («Старший брат-дурень»), “미련한형” («Дурний старший брат»), “동생홍내대다망한형” («Старший брат, який потрапив у халепу, повторюючи за молодшим»), “현형우제” («Розумний старший брат та дурний молодший») тощо).

Аналізуючи найтипівші сюжети, у яких відбито традицію родинних стосунків, можна помітити вплив конфуціанства на корейську культуру, він полягає в тому, що цій культурі властиве шанобливе ставлення до старших, особливо до батьків. Ось чому висміювання дурних батьків тут може бути табу. Проте діти в казках про дурнів виступають або в ролі дурників, або ж в ролі хитрунів, які обдурюють учителів.

Найпоширеніші за кількістю сюжетів казки, де головними героями виступають:

- 1) дурний наречений, чоловік, зять;
- 2) дурна наречена, дружина, невістка;
- 3) дурні брати.

Загалом, казки про родинні стосунки можна поділити на чотири типи (залежно від тематичної ознаки):

1. Стосунки нареченого, нареченої та їхньої родини, різноманітні помилки дурнів: у вітанні, у побуті, у реалізації елементарних етикетних норм спілкування, помилки в перших шлюбних стосунках.

2. Дурний чоловік, який не може відрізнити користь від шкоди, не розуміється на господарстві та розподілі грошей, та дружина, яка намагається його навчити.

3. Виявлення шанобливого ставлення до батьків (конфуціанська категорія «хьо») як основи моральних норм у казках про дурного старшого і молодшого брата, причому в більшості казок цього типу дурнем виступає саме старший брат.

4. Казки, у яких дурню намагаються допомогти, навчити його, але помічники і радники самі роблять ще гірше, ніж дурень, а тому самі пошиваються в дурні. Тут дурнями виступають щойно одружені молодята: або чоловік, або жінка, а помічниками виступають або члени сім'ї, або жінка дурня.

Серед головних героїв казок про дурнів не було батьків. Серед досліджуваних казок не було жодного сюжету про дурну матір або батька, лише декілька сюжетів про дурного тестя. В інших збірках казок доводилося бачити трохи казок про обдуреного свекра, але небагато. Про дурну свекруху казки також майже не траплялися.

Корейська традиційна родина відома своєю патріархальністю і дотриманням чіткої ієрархії між старшими і молодшими, і причиною тому є конфуціанська ідеологія, що панувала на Корейському півострові ще з 15 століття, весь період Чосон, і зберегла свій вплив на умови корейців дотепер.

Ю. Ковальчук зазначає: «Конфуціанство в Кореї має більший вплив на мислення пересічних людей, ніж будь-де у світі, навіть порівняно з Китаєм – батьківщиною цього вчення» [3, с. 147].

Особливість корейської традиційної системи цінностей – конфуціанська система. Головними там є патріархальність, ієрархічність (порядок між старшими і молодшими), а основною категорією є шанобливість до батьків – «хьо» (кит. «сяо»). Влада перебуває в руках старших, молодші підкорюються старшим (а старші допомагають, піклуються про молодших). Центром сім'ї є не подружні стосунки, а стосунки батьків і дітей, особливо батька і сина. Подружні стосунки є авторитарними: це стосунки панування і підкорення. У стосунках батьків і дітей діти підкорюються батькам. Основою сімейної гармонії є не взаємоповага членів сім'ї, а дотримання ієрархії між старшими і молодшими [12, с. 19].

Із давніх-давен у корейській родині нехтували індивідуальною незалежністю, свободою і навіть саморозвитком членів сім'ї, якщо він суперечив інтересам цієї сім'ї. На першому місці стояли інтереси держави та сім'ї, а не власні. Це можна пояснити конфуціанською ідеологією, а також тим, що корейська культура належить до культур колективістського типу.

У традиційному корейському суспільстві в сімейних стосунках щастя нареченої залежить від можливостей нареченого, і тесть із тещею бажають мати такого солідного, спроможного зятя, який би прославив рід. Розум, освіченість, моральні чесноти, відповідність конфуціанським канонам поведінки – те, що робило його корисним членом суспільства, і допомагало зайняти в ньому своє місце і мати можливість прогнати свою родину. Чоловік повинен бути достойним. Саме тому одним із головних елементів казок про дурного нареченого або дурного зятя є випробовування.

Бажаний батьками жінки зять повинен бути розумним, знати класичну китайську мову і декламувати нею вірші (написання віршів китайською мовою вимагалось під час складання іспиту на державну посаду, щоб отримати чин, а значить, і статус). Він повинен був правильно себе поводити, не порушувати правил і норм поведінки. І якщо він дурень, то батьки його повчають, як саме слід себе вести перед батьками нареченої. Якщо ж він уже одружився, то в ролі помічника виступає дружина: повчає його, що слід казати тестю, як треба поводитися в певній ситуації. Тобто все, що треба, щоби приховати свою дурість, неосвіченість і невідповідність очікуванням сім'ї його дружини.

Спроби приховати дурість і неосвіченість дурня від батьків його нареченої можуть спостерігатися в казках на кількох етапах.

Перший етап – це так звані оглядини, коли дурня показують батькам майбутньої нареченої. Тут батько дурня всіляко намагається приховати його неповноцінність, але зазвичай йому це не вдається, і через те дурневі відмовляють в одруженні. Іноді він їде до дому нареченої сам, отримавши настанови від батьків, але припускається помилок і демонструє свою неповноцінність.

Другий етап – це якщо весілля відбулося, але батьки нареченої все ще не знають, що їхній зять – дурень. А дія відбувається саме в домі нареченої, тому що, за корейською традицією, весілля грали в її домі, першу шлюбну ніч молодятам доводилося провести там. І саме на цьому побудовано багато кумедних сюжетів казок про дурнів. Дурні або ж просто недосвідчені молодята припускаються помилок у домі нареченої, і часто молодий зять робить дурні вчинки і ганьбить себе перед тестем або тещею.

Третій етап – після весілля і повернення молодят до родини чоловіка, де зазвичай вони потім і жили. І тут сюжет побудований на відвідинах і зустрічі зятя зі своїми тестем і тещею, яким усе ще невідомо, що він дурень. Тут або зять іде в гості до тестя з тещею, або ж вони приходять до його оселі. І тут вже завдання молодої дружини приховати від батьків той факт, що її чоловік виявився дурнем. Але їй не завжди це вдається, і дурість знову впливає назовні.

Що стосується візиту зятя до батьків дружини, то можна зазначити ще такий мотив, коли зять узагалі в дорозі забуває назву селища, де живуть його тесть і теща, і шукає-блукає, водночас потрапляє в кумедні ситуації.

Окремо можна виділити сюжети, де зять з якоїсь причини проживає в домі нареченої, а тесть і теща його не люблять. Хоча в корейських казках рідко трапляються погані стосунки зятя з тещею. Зазвичай навпаки – теща вдячна зятю за те, що він одружився на її доньці, тому ставлення тещі до зятя позитивне. Але і тут бувають винятки із правил, якщо зять виявляється ледарем і дармоїдом. У такому разі батьки дружини навіть не хочуть його годувати.

Буває, що і сама дружина не витримує та сварить і навіть намагається побити свого чоловіка, якщо він припускається занадто значних помилок, через нього родина залишається без грошей і харчів.

Зазвичай у корейських патріархальних сім'ях дружина слухалася чоловіка і намагається бути йому помічницею, але коли цей чоловік виявляється повним нікчемою і бовдуром, через нього потрапляє під загрозу благополуччя родини, то і жінка вже не витримує. Правда, таких сюжетів серед казок досить небагато, зазвичай дружина підтримує чоловіка.

Крізь призму казок ми можемо побачити, які роль і місце відводились жінці в Кореї за давніх часів, якою була чи мала бути жінка в народній свідомості.

Розглянемо жіночі персонажі корейських казок про дурнів, а саме дурну невістку, дружину та наречену.

У Кореї з давніх-давен жінка йшла жити в дім чоловіка, шлюб був договірним між батьками, часто наречені бачили вперше один одного на весіллі. А після весілля дружина жила із сім'єю чоловіка, і часто жити їй було нелегко. Вона повинна була слухатись батьків чоловіка, підкорятись правилам та бути ввічливою. Через свою недосвідченість молода невістка помилялася, в очах свекрухи часто могла здаватися дурною та незграбною. Багато сюжетів про дурну невістку показують нам її недосвідченість, незграбність, які більше виходять не з її природної дурості, а саме з нестачі досвіду.

Як зазначає Ю. Ковальчук, юну дівчину в батьківському домі не вчили хатній роботі, особливо приготуванню їжі, щоб вона не видала іншій родині господарських хитрощів своєї матері та на випадок, якщо страви за її рецептами не будуть до смаку в дому чоловіка. Тому свекрусі доводилося багато чому вчити невістку [3, с. 249].

Т. Габрусенко вказує на те, ще в дім чоловіка невістка повинна була приходити «як чистий лист паперу», але з огляду на те, що їй могло бути 10–12 років, цей звичай не здавався дивним [1, с. 95].

Молода невістка в казках ще не вміє робити багато речей, не знає, як себе поводити в новій для неї родині, де керує її свекруха. Вона намагається поводити себе якнайкраще, навіть перебільшує у своїх стараннях, що лише погіршує ситуацію. Коли їй кажуть, що вона повинна бути ввічливою не лише до старших, а до всіх членів родини чоловіка, то вона розмовляє на «ви» навіть із домашніми тваринами чоловіка. На цьому моменті хочеться окремо зацентувати увагу.

У корейській мові загалом виділяють шість увічливих стилів, найбільш поширені в розмовному мовленні три, а саме: нейтральний (*ссамаль*, 예사말), ввічливий, до старших (*чонде-маль*, 존대말), щодо ровесників і молодших, неввічливий (*пан-маль*, 반말). Правильне вживання ввічливих стилів є залогом успішної комунікації, а неправильне веде до комунікативної поразки.

Відомий корейський мовознавець Лі Іксоп зазначає: «Корейська мова – це мова, в якій дуже суворо відображається ієрархічна структура суспільства. Це твердження можна перефразувати наступним чином: корейська мова – це мова з розвинутою системою форм ввічливості» [6, с. 316].

І саме в казках про дурну невістку можна побачити мотив неправильного вживання ввічливого стилю. У казках про дурного зятя головний герой може поставати неписемним, неспроможним сказати розумну річ або скласти вірша на прохання батьків дружини, але ситуації з уживанням ввічливого стилю там нема. І цьому є своє пояснення. Коли зять приходив із візитом до родичів дружини, він повинен був дотримуватись ввічливого стилю лише щодо старших, але не з однолітками чи молодшими. А от невістка в домі чоловіка повинна була дотримуватись ввічливого стилю щодо всієї його рідні, незалежно від віку. Тому й виникають анекдотичні казки, коли молоду наречену батьки повчають, щоб вона в домі чоловіка зверталася ввічливо до всіх, і вона, розуміючи це буквально, говорить: «Пан теля, пані підстилка, пан собако». Наприклад: «Пан теля вдягнули пані підстилку й бігали, а пан собако, побачивши це, гавкали». Звичайно, вона виглядає дурною, та з неї сміються. Ще трапляються варіанти, коли невістка до слів грубих, простонародних, розмовних, неввічливих додає ввічливі суфікси та закінчення, намагаючись зробити їх ввічливими. Це також виглядає смішно, особливо в ситуації, коли вона таким чином звертається до свекра.

Відомий і дуже поширений серед сюжетів казок про дурну невістку є і мотив пускання газів. Існує багато казок із цим мотивом у різних провінціях Корейського півострова. Він полягає в тому, що невістку мучать гази, але вона соромиться перед членами своєї нової родини і терпить до того, що починає хворіти, має поганий вигляд, це стає помітно всім. Коли ж вона називає причину й отримує дозвіл на пускання газів, вона робить це так сильно, що все навколо розносить, і її виганяють. Існують і казки зі щасливим кінцем, коли її лишають у сім'ї, зрозумівши, як скористатись її проблемою, а саме – вона може легко струшувати фрукти з дерев, а значить – приносити родині користь.

Недосвідченість молодих невісток продемонстрована і в казках про першу шлюбну ніч. Тут молода дружина хоче

догодити чоловікові, але не знає, як, і через свою недосвідченість порушує норми конфуціанства, за що її знов таки виганяють. Наприклад, у казці про трьох сестер чоловік, одружившись зі старшою, каже їй у першу шлюбну ніч роздягатись, а вона відмовляється, за що її женуть. Тоді він одружується із середньою сестрою, і вона, знаючи про провал старшої, намагаючись догодити чоловікові, заходить до кімнати вже роздягнена. Чоловік уважає її розпусною і теж жене. І тоді молодша сестра, з якою він одружився після цього, теж намагається йому догодити, але не знає, що робити. Вона стоїть перед входом у кімнату, промовляючи: «Роздягатись, не роздягатись? Роздягатись, не роздягатись <...>». Чоловік це чує і також її проганяє.

Якщо порівнювати казки, де головними героями виступають чоловіки, з казками, де головними героями виступають жінки, то щодо чоловіків акцентується їхній соціальний статус, обов'язки перед родиною та моральні якості. У жінок же звертається увага на їхню роль у домі та родині, дотримання правил, ведення домашнього господарства. У Кореї з давніх-давен традиційно чоловік вів соціальне життя, забезпечував родину, а жінка присвячувала себе дому та родині. Тому навіть у корейській мові одним зі слів на позначення дружини є – “집사람” (дослівно «домашня людина»), від “집” («дім») та “사람” («людина»). Тому в казках про дурнів висміюється дружина, яка не вміє належним чином вести домашнє господарство і виконувати свої прямі обов'язки. Наприклад, в одній із казок дружина варить суп із сушеної хурми.

Якщо дружина належним чином не виконувала свої обов'язки, мала якісь вади, з неї не лише глузували, а ще й могли покарати. У деяких казках дружину, яка робила дурні вчинки, погано себе вела (наприклад, не працювала, а їла за десятьох), просто виганяли, навіть могли побити до смерті.

Загальною характеристикою молодих жінок є їхня відносна безправність, вимушеність жити, дотримуючись певних норм поведінки, виконувати свої обов'язки як жінка – насамперед це домашні обов'язки, слухатися старших, бути опорою та підтримкою для чоловіка. А старі, досвідчені жінки виконують в основному роль повчальну.

Говорячи про конфуціанську категорію «хьо» – «шанобливість до батьків», варто згадати казки про дурних братів. На відміну від слов'янських казок, у корейських казках братів у казках зазвичай двоє. Там не трапляється третій син-дурень, якого ображають злі брати, а потім йому дуже щастить – і гроші з'являються, і принцеса.

У корейських казках про дурнів братів зазвичай двоє, один із них – дурень. Дурнем може виступати як старший брат, так і молодший, але сюжетів, де дурнем виступає старший брат, у Кореї більше.

Узагалі, казок про братів-дурнів у Кореї небагато, здебільшого на півночі Кореї, вони мають досить жорстокий сюжет, за яким дурень через незнання та нерозуміння ситуації вбиває свою матір.

Схожий сюжет існує і у слов'янських казках – українських і російських, але слов'янський дурень потім хитрістю, з допомогою тіла матері, виманює гроші в багатіїв. Також у слов'янських казках дурень не виступає старшим братом, тому сюжети мають багато відмінностей.

Важливим моментом сюжету корейських казок про дурнів є обряд поховання та поминок матері, який відсутній у слов'янських казках.

У Кореї велике значення приділяється ритуалам і обрядам.

У сюжеті корейських казок про дурних братів порушуються одразу кілька соціальних норм.

По-перше, для корейців, які дуже шанують своїх батьків, вбити матір – це великий гріх і порушення всіх синівських обов'язків.

У корейській патріархальній родині після смерті батька про матір турбувалися сини, особливо старший син, який ставав главою сім'ї, і разом з яким вона доживала своє життя.

У старшого сина, як у спадкоємця, була купа обов'язків – саме він проводив обряди поклоніння предкам, вшановував пам'ять померлих. Саме від родини старшого сина, який отримував батьківський спадок, продовжував рід, ставав главою сім'ї, вимагалось чітке і правильне дотримання різноманітних ритуалів, так важливих для конфуціанства, і традицій.

І саме цей син у більшості корейських казок про дурних братів виявлявся дурнем і псував усе, що можна було зіпсувати.

Окремо треба підкреслити, що батько в цих казках не фігурує – його нема. Тому головна роль і місце в родині належать старшому синові. І цей старший син спочатку вбиває матір, потім, коли треба влаштувати поховання і поминки, а брати виявляються дуже бідними та йдуть красти зерно для каші в сусідів, дурень шумить, через нього брати попадаються на гарячому. Але розумний брат пояснює важку ситуацію в родині сусідам і їх відпускають, даючи із собою зерно для поминок матері.

Потім дурень псує кашу і поминки. Є казки, де дурню здається, що каша лається на нього, і він перевертає весь котел у попіл. Після того кашу вже їсти неможливо. У сюжетах, де каші все ж таки трохи залишається, дурень жбурляє нею в гостей, усі розбігаються, поминки зіпсовано.

Окремою частиною сюжету виступає обряд поховання. Корейці традиційно ховали покійників у горах, і дуже важливо було вибрати гарне місце для поховання, тут навіть допомагав геомант. Ураховувалися сторони світу, феншуй, освітлення (перевагу віддавали світлим сонячним місцям, а ховати померлих у сирих і темних місцях уважалося поганим) тощо.

Тому в казці брати йдуть шукати місце для поховання, і головну роль у похованні виконує дурень, який знов усе псує: не може знайти гарного місця для поховання, у деяких сюжетах дорогою губить тіло матері серед трави, а є сюжети, де він тіло матері навіть випадково спалює. Загубивши тіло матері серед трави, він підпалює траву, потім знаходить обгорілий труп матері. І навіть тут, до останнього, він не усвідомлює своїх помилок, дивлячись на обгорілий материнський череп, у якого видно зуби, думає, що мати радіє та йому посміхається.

Частина сюжетів закінчуються просто поразкою дурня, але є сюжети, у яких брати після того розлучаються.

Казки цього сюжетного типу схожі одна з одною, але у третині з них дурнем виступає молодший брат. Він також припускається тих самих помилок, сюжети майже не відрізняються. Та в більшості казок дурнем виступає саме старший брат, що робить сюжет казки ще більш диким для корейців, де соціальні очікування стосовно старшого брата – спадкоємця та продовжувача роду – дуже високі.

Висновки. Народні казки допомагають побачити народну культуру, звичаї та традиції. У корейських казках про родинні стосунки чітко простежується родинний уклад корейців, а також норми і правила, яких дотримуються або ж не дотримуються члени спільноти.

У народній свідомості існують певні сталі образи, типажі, які повинні відповідати критеріям, притаманним тій культурі і тому суспільству, у яких вони виникли. Образ ідеального нареченого, ідеальної дружини, ідеального брата, або ж просто людини, яка повинна відповідати певним моральним та поведінковим нормам, дотримуватися вимог суспільства.

У казках про дурнів ми бачимо спотворення ідеального образу, спалювання ідей і порушення соціальних норм. Неідеальний образ, що перекривлений, як у кривому дзеркалі, і викликає сміх.

Неідеальні чоловіки не можуть відповідати своєму статусу годувальника сім'ї, неідеальні жінки не вписуються в родину свого чоловіка, незважаючи на те, що докладають до цього багато зусиль. Неідеальні брати так само не можуть виконувати функцію глави сім'ї за відсутності батька.

У корейській культурі, де патріархальність, традиційність, дотримання традицій, конфуціанських норм і правил виявлялися дуже важливими, така невідповідність своїй ролі, місцю в родині та статусу особливо впадає в око в сюжетах казок.

Тут ми спостерігаємо порушення норм, правил і табу, невідповідність ідеалам і стихійність. Дурень перебуває поза норм, не визнає їх і не сприймає, тому що він не знає, що таке норма. Для нього цих норм часто не існує – він їх просто не розуміє. Саме тому він і не може в них вписатись. Іноді він намагається вписатись у певні норми, продиктовані суспільством, але йому це не вдається. Іноді йому вдається за допомогою помічників приховати свою інаковість. Іноді ж він навіть не робить спроб вписатись у норми, тому що для нього їх просто не існує.

Література:

1. Габрусенко Т., Ланьков А. Корейские сюжеты (Корейские женщины). *Восточная коллекция*. Москва, 2002. № 1 (8). С. 89–98.
2. Ким Г. Республика Корея : справочник . Алма-Ата : Дайк-Пресс, 2010. 584 с.
3. Ковальчук Ю. Країнознавство : Корея. Київ, 2011. 350 с.
4. Курбанов С. Конфуцианский классический «Канон сыновней почтительности» в корейской трактовке. Санкт-Петербург : Издательство Санкт-Петербургского университета, 2007. 280 с.
5. Ли Г. Обычаи и обряды корейцев России и СНГ. URL: http://world.lib.ru/k/kim_o_i/a11.shtml.
6. Ли Иксон, Ли Санок, Чхэ Ван. Корейский язык. Москва : РОО «Первое марта», 2005. 484 с.
7. Самсонов Д. Корейский этикет: опыт этнографического исследования. Санкт-Петербург : Наука, 2013. 144 с.
8. 김복순. 바보 이야기와 웃음: 바보의 웃음시학. 한국학술정보, 2009. 351 p.
9. 이강엽. 바보 이야기, 그 웃음의 참뜻. 서울 : 평민사, 1998. 292 p.
10. 이강엽. 바보설화의 웃음과의 미탐색. 서울 : 도서출판박이정, 2011. 363 p.
11. 임석재. 한국구전설화 (韓國口傳說話). 전 12권. 서울 : 평민사, 1983–1993.
12. 최금임. 바보설화연구. 전북대학교 석사논문, 2000.

Boldeskul Ye. Model of traditional family relations and their objectification in the Korean tales of fools

Summary. The article deals with the system of Korean traditional family relations and their objectification in Korean folktales about fools.

The storylines of the tales of stupid men, women and brothers are analyzed, relations between senior and younger members of the Korean family are shown.

It is determined that through the prism of the tales of fools one can see the traditional patriarchal way of Korean family, traditions and customs, as well as their violation of the main characters of tales about fools.

The peculiarities of male and female fool characters of and the various mistakes they make in the family and for which they receive the condemnation of others are demonstrated.

Analyzing the most popular stories that reflect the tradition of family relations, one can see the influence of Confucianism on Korean culture, which is that this culture is characterized by a respectful attitude towards the elders, especially the parents.

The Confucian system has an important place in the Korean traditional value system. The patriarchal and the hierarchy between the eldest and the younger members of the family are the main ones: children are subordinate to the parents, the woman to the husband, in the family life the relations between the parents and the children are more important than the relations between the spouses. This is demonstrated in various folktales about the trials of newlyweds before the older generation.

Comparing folktales where the main characters are men, with folktales where the main characters are women, then in the case of men, the emphasis is on the social status of the husband, responsibilities to the family and moral qualities. And in case of women the attention is paid to their role in home and family, successful housekeeping, and adherence to rules and codes of conduct. A common characteristic of young women is their relative powerlessness.

The tales of the foolish brothers demonstrate the violation of Confucian rules and regulations, as well as, in the case of the elder brother's inability to act, the inability of the eldest son to fulfill his responsibilities as the head of the family, to care for the parents and the younger members of the family.

Fools in folktales violate social norms and cause laughter in the audience, and folktales are the important part of Korean laughter culture.

Key words: Korean folklore, Korean folktales, tales of fools, family relations, ethnoculture, Confucianism.